

УДК 347.73

DOI 10.33244/2617-4154.2(23).2026.96-103

Д. В. Сакалюк,*здобувач третього рівня вищої освіти,**Державний податковий університет***D. V. Sakaliuk,***Third-level higher education student,**State Tax University**email: sd-01@ukr.net***ORCID 0009-0003-9722-996X**

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ НА ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

IMPACT OF UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION ON STRENGTHENING THE STATE'S FINANCIAL SECURITY

Метою статті є аналіз впливу євроінтеграційних процесів на фінансову безпеку держави.

У статті визначається сутність і важливість фінансової безпеки. Звернено увагу, що в умовах сьогодення доречним варіантом для України зміцнити свою фінансову безпеку є набуття членства в Європейському Союзі (далі – ЄС).

Визначено євроінтеграцію як стратегічний курс України, спрямований на набуття членства в ЄС. Зазначено, що євроінтеграція є зближенням України з Євросоюзом на рівні законів, правил і звичаїв, що існують у суспільстві, кінцевим результатом якої має стати вступ України до ЄС.

Звернено увагу на переваги євроінтеграції для України, як-от боротьбу з корупцією, реформу судової влади, конституційну реформу та реформу виборчого законодавства, поліпшення бізнесового та інвестиційного клімату, енергоефективність, а також реформу державного управління. Зазначено, що членство в ЄС сприятиме розвитку демократії, економічному зростанню, державній безпеці, забезпечить зміну законодавства відповідно до європейських стандартів. Зроблено акцент на тому, що, ставши членом Європейського Союзу, Україна зможе отримати доступ і до єдиного ринку ЄС, а це зі свого боку сприятиме забезпеченню зміцнення фінансової безпеки держави.

Звернено увагу, що саме ЄС сьогодні залишається втіленням демократичних цінностей, що сповідують верховенство права, свободу та економічний розвиток.

Ця робота ліцензується відповідно до [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

© Сакалюк Д. В., 2026

Запропоновано посилювати євроінтеграційні процеси в Україні з метою зміцнення фінансової безпеки України через розширення економічних і торговельних відносин між Україною та ЄС; зміцнення співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки; вирішення питань, пов'язаних із верховенством права; зміцнення співпраці у сфері політики та безпеки; забезпечення економічної інтеграції України в ринок ЄС; прискорення реформи в Україні у сфері фінансової політики та адаптації законодавства України до законодавства ЄС; вживання заходів для збільшення конкурентоспроможності українських компаній на європейських і світових ринках і поліпшення інвестиційного клімату; сприяння боротьбі з корупцією; забезпечення додаткових фінансових надходжень; створення умов для мотивації повернення громадян України із-за кордону.

Ключові слова: фінансові правовідносини, верховенство права, фінансова безпека, євроінтеграція, адаптація, фінансова діяльність.

The purpose of the article is to analyze the impact of European integration processes on the financial security of the state.

The article defines the essence and importance of financial security. It is noted that in today's conditions, the most appropriate option for Ukraine to strengthen its financial security is to gain membership in the European Union (EU).

European integration is defined as a strategic course of Ukraine aimed at gaining membership in the EU. It is noted that European integration is the rapprochement of Ukraine with the European Union at the level of laws, rules and customs that exist in society, the ultimate result of which should be Ukraine's accession to the EU.

Attention is drawn to the benefits of European integration for Ukraine, in particular, such as the fight against corruption, judicial reform, constitutional reform and electoral law reform, improvement of the business and investment climate, energy efficiency, and public administration reform. It was noted that EU membership would promote the development of democracy, economic growth, and state security, and would ensure changes in legislation in accordance with European standards. Emphasis was placed on the fact that by becoming a member of the European Union, Ukraine would be able to gain access to the EU single market, which in turn would contribute to strengthening the financial security of the state.

It was noted that the EU today remains the embodiment of democratic values that uphold the rule of law, freedom, and economic development.

It was proposed to strengthen European integration processes in Ukraine in order to strengthen Ukraine's financial security through the expansion of economic and trade relations between Ukraine and the EU; strengthening cooperation in the field of justice, freedom, and security; resolving issues related to the rule of law; strengthening cooperation in the field of politics and security; ensuring Ukraine's economic integration into the EU market; accelerating reforms in Ukraine in the field of financial policy and adapting legislation to EU legislation; take measures to increase the competitiveness of Ukrainian companies in European and global markets and improve the investment climate; promote the fight against corruption; ensure additional financial revenues; create conditions to motivate the return of Ukrainian citizens from abroad.

Keywords: financial legal relations, rule of law, financial security, European integration, adaptation, financial activity.

Постановка проблеми. Фінансова безпека держави відіграє одну із ключових ролей у життєдіяльності держави, її забезпечення є гарантом економічного розвитку та стійкості країни, що забезпечує суверенітет і цілісність всієї країни, а також достойний рівень життя її громадян. В умовах стрімких і непередбачуваних глобальних змін фінансова безпека держави як ніколи є вразливою до різних внутрішніх і зовнішніх загроз. Під час повномасштабної збройної агресії Україна зазнає значного тиску на складові фінансової безпеки: бюджетно-боргову, валютно-платіжну, банківську та інвестиційну. Набуття членства в ЄС є оптимальним для зміцнення фінансової безпеки й розвитку держави загалом. Таке членство є важливим і тому, що без врахування досвіду ЄС та його підтримки забезпечення фінансової безпеки держави не буде ефективним. Тому дослідження питання впливу євроінтеграційних процесів, зокрема на фінансову безпеку держави, є актуальним і доцільним на сьогодні.

Аналіз останніх публікацій. Питання фінансової безпеки держави є предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців. Євроінтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, мають вплив на фінансову безпеку держави, що потребує уваги науковців. Так, Н. Ситник визначає фінансову безпеку держави як комплексний стан і систему заходів, спрямованих на забезпечення стійкості та надійності фінансової системи країни, її здатності ефективно управляти фінансовими ресурсами та витратами, а також відстоювати власні фінансові інтереси в умовах змінного економічного середовища та різного виду загроз [1]. З. Варналій звернув увагу, що першочерговою проблемою забезпечення фінансової безпеки є виявлення та оцінювання рівня загроз у фінансовій сфері [2]. Ю. Охота, В. Балдинюк, Р. Мазурков зазначають, що в умовах євроінтеграції українські компанії отримують можливість виходити на європейські ринки, завдяки чому отримують доступ до нових технологій і ринків збуту, що може підвищити конкурентоспроможність національної економіки [5]. М. Пеньков дослідив питання впливу євроінтеграційних процесів на державне управління сферою фінансової безпеки [9]. Також питання фінансової безпеки держави досліджували В. Білоус, О. Бригінець, М. Тернушак, С. Штанцель, І. Лютий, С. Борінець, В. Скриль, А. Мунько та інші. Однак, попри значний науковий доробок, враховуючи стрімкі політичні та економічні зміни в світі, євроінтеграційні процеси України, перебування країни у воєнному стані, питання забезпечення фінансової безпеки держави потребують постійного дослідження. Зокрема, вартим уваги є такі питання: поява нових загроз фінансовій безпеці держави; вплив євроінтеграційних процесів та адаптації національного законодавства до права Європейського Союзу на фінансову безпеку України.

Метою статті є аналіз впливу євроінтеграційних процесів на фінансову безпеку держави.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Завданням статті є дослідження фінансової безпеки України в умовах євроінтеграційних процесів в Україні, з'ясування впливу євроінтеграції на фінансову безпеку держави, визначення важливості євроінтеграції для фінансової безпеки держави.

Виклад основного матеріалу. Свобода для України є однією із фундаментальних цінностей. Для забезпечення свободи в державі мають діяти закони, а сама держава та її суспільство повинні бути сильними й мати для цього відповідні ресурси, зокрема фінансові. Фінансова стабільність і забезпеченість є запорукою сильної держави.

Фінансова безпека держави є результатом складних економічних процесів, вона є складовою національної безпеки, одним із найважливіших складників економічної безпеки, така безпека є гарантом економічного розвитку та стійкості країни, що забезпечує суверенітет і цілісність всієї країни, а також достойний рівень життя її громадян. Фінансова безпека держави впливає на інвестиційну привабливість і зростання економіки, сприяє розвитку бізнесу. Така безпека охоплює захист бюджету, банківської системи, грошово-кредитної політики, фінансового ринку, впливає на розмір державного боргу. Можемо погодитись із Н. Ситник, що фінансова безпека держави – це комплексний стан і система заходів, спрямованих на забезпечення стійкості та надійності фінансової системи країни, її здатності ефективно управляти фінансовими ресурсами й витратами, а також відстоювати власні фінансові інтереси в умовах змінного економічного середовища та різного виду загроз [1, с. 182]. 3. Варналій дійшов висновку, що першочерговою проблемою забезпечення фінансової безпеки є виявлення та оцінювання рівня загроз у фінансовій сфері [2, с. 125].

Для того щоб оперативно вирішувати проблеми, які пов'язані з внутрішніми та зовнішніми загрозами фінансовій безпеці держави, потрібно періодично переглядати підходи до забезпечення фінансової безпеки, враховуючи реалії сучасного часу, досвід інших країн, а також оновлювати нормативно-правову базу, яка б сприяла швидшому реагуванню системи фінансової безпеки держави на актуальні загрози стійкості фінансовій безпеці.

Виклики й загрози, з якими сьогодні стикаються Україна та інші країни, є надто значними, щоб протистояти їм поодиночі. В умовах сьогодення доречним варіантом для України стати сильнішою та більш розвиненою державою, зокрема фінансово, готовою до попередження різних загроз, є набуття членства в ЄС. Шлях країни-кандидата ЄС відбувається через євроінтеграційні процеси. Підписана Угода про асоціацію (далі – Угода) 2014 року зміцнила відносини ЄС та України. Згідно з ч. 2 ст. 1 Угоди до її цілей належать сприяння поступовому зближенню Сторін, запровадження умови для посилення економічних і торговельних відносин, посилення співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав людини й основоположних свобод [3] тощо. З метою забезпечення виконання Угоди 31 травня 2017 року Кабінет Міністрів України ухвалив постанову № 447 щодо проведення планування, моніторингу та оцінки результативності виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [4] задля забезпечення безперервності процесу виконання зобов'язань України впродовж усього періоду дії зазначеної Угоди.

Приєднавшись до ЄС, Україна отримає значно більше переваг, ніж мінусів. Так, важливим на шляху до членства в ЄС можна виділити такі ключові моменти: боротьбу з корупцією, реформу судової влади, конституційну реформу та реформу виборчого законодавства, поліпшення бізнесового й інвестиційного клімату, енергоефективність, а також реформа державного управління та децентралізації. Також членство в ЄС однозначно сприятиме розвитку демократії, економічному зростанню, державній безпеці, забезпечить зміну законодавства відповідно до європейських стандартів.

Ю. Охота, В. Балдинюк, Р. Мазурков зазначають, що в умовах євроінтеграції українські компанії отримають можливість виходити на європейські ринки, що стимулює розвиток конкурентоспроможності та модернізацію виробничих процесів. Зокрема, відкритість до світових ринків дає змогу українським компаніям отримувати доступ до нових технологій і ринків збуту, що може підвищити конкурентоспроможність національної економіки. Особливо важливо це для аграрного сектору, металургії та IT-індустрії [5].

Станом на сьогодні в геополітичному плані все стрімко змінюється, але саме ЄС нині залишається втіленням демократичних цінностей, які сповідують верховенство права, свободу та ринкові відносини, що є запорукою економічного розвитку. Якщо тверезо оцінювати наше нинішнє становище та майбутнє, вступ до ЄС може гарантувати нам можливість протистояти різним викликам на тривалий час. Адже лише в союзі з іншими європейськими країнами буде легше протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам, зберігаючи водночас демократичні цінності. Тому вибір нашої країни на користь євроінтеграції є логічним та обґрунтованим. На шляху до набуття членства в ЄС Україні важливо розуміти та прийняти те, що повинні будемо поступитися частиною свого суверенітету щодо питань політики, економіки та торгівлі, маємо виконати ряд зобов'язань перед ЄС.

Важливо відмітити, що членство в ЄС нам дасть додаткові фінансові надходження та покращить інвестиційний клімат. Як приклад додаткових фінансових надходжень, можна навести ухвалення 23 квітня 2026 року Радою ЄС останнього ключового законодавчого акта, який підкріплює позику ЄС обсягом 90 млрд євро для України, що її погодила Європейська Рада в грудні 2025 року. І як зазначено вище про зобов'язання перед ЄС, вказане фінансування буде пов'язано із суворими умовами для України, як-от дотриманням принципів верховенства права, зокрема боротьбою з корупцією [6].

Напрямок євроінтеграції має бути пріоритетним в діяльності вищих державних органів. Для цього потрібно забезпечити сталу внутрішню політику, змінити та стабілізувати законодавство, проводити ефективну антикорупційну діяльність, покращувати підприємницький клімат. Адже економічний розвиток та інвестиції в Україну стримує не лише війна, що досі триває, а й внутрішня політика держави: нестабільність законодавства, політична криза, корупція, проблеми з верховенством права та некомфортні умови для підприємництва.

У процесі євроінтеграції та адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу окрема увага приділяється питанню верховенства права. Для Європейського Союзу принцип верховенства права є одним із невід'ємних та основоположних принципів. Так, у червні 1993 р. Європейська рада на засіданні в Копенгагені визнала право кожної європейської країни, яка визнає положення статті 6 пункту 1 Угоди про утворення Європейського Союзу, вступати до Європейського Союзу після виконання ними низки вимог за трьома критеріями: політичний – стабільність установ, які гарантують демократію, верховенство права, дотримання прав людини та захист прав меншин; економічний – дієва ринкова економіка; членський – зобов'язання, які випливають із факту вступу до ЄС, зокрема визнання його політичних, економічних і монетарних цілей. Тож Україна не зможе стати членом Європейського Союзу, якщо не буде дотримуватись принципу верховенства права. У процесі вступу України до

Європейського Союзу забезпечення принципу верховенства права є безкомпромісною базовою основою такого процесу, що не підлягає будь-якому політичному торгу. Якщо свідчити про переговорну архітектуру Європейського Союзу, питання верховенства права зосереджені в Кластері 1 «Основи процесу вступу до ЄС» [7], і тут важливим є те, що в разі погіршення ситуації у сфері верховенства права Європейський Союз може призупинити рух за іншими кластерами або переглянути вже досягнутий поступ. Важливо звернути увагу, що Європейський Союз не робить війну як підставу для зниження стандартів верховенства права, навпаки, саме в умовах таких надзвичайних викликів ці стандарти є критично важливими. У воєнний час держава має ряд розширених повноважень, тому питання підзвітності, контролю та правової визначеності є надважливими.

Визначальним в євроінтеграції України є внутрішній вимір довіри, що формується не лише в різних звітах для партнерів, а й у щоденній взаємодії держави з громадянами, у відсутності домінування над суспільством. Можна вказати, що там, де існують незалежні суди, де однакові чітко сформульовані та сталі правила для всіх, де влада не уникає відповідальності й діалогу, а верховенство права перестає бути зовнішньою вимогою та стає суспільною нормою, в цей момент верховенство права перетворюється на внутрішній вибір держави.

Умови вступу до Європейського Союзу кожної конкретної держави визначаються угодою між державами-членами ЄС і державою-претендентом. Вступ складається з декількох загальних кроків, які має пройти країна-претендент. Потрібно відповідати умовам членства в ЄС, так званім «Копенгагенським критеріям», а саме: забезпечити стабільність демократії в країні, верховенство права, дотримання прав людини та захист прав меншин. Слідувати принципам ринкової економіки з великою часткою малого бізнесу, мати розвинену інфраструктуру, якісну освіту та науку. Поділяти глобальні цілі ЄС у сфері політики й економіки. ЄС визнає, що Україна відповідає зазначеним критеріям [8].

Досвід ЄС щодо організації та забезпечення фінансової безпеки показує, що найефективнішими інструментами його забезпечення є: постійна профілактика загроз фінансовій безпеці; ринкова економіка; контроль інвестицій; розвиток фінансових ринків; впровадження фінансових інновацій і фінансова інклюзія; удосконалення законодавчої бази та нормативно-правове забезпечення цих процесів; забезпечення дотримання принципу верховенства права; зміцнення співпраці з міжнародними партнерами, зокрема щодо фінансової допомоги.

М. Пеньков зазначає, що фінансова безпека є одним з ключових чинників успішної євроінтеграції України. Вживаючи заходів щодо вдосконалення системи державного управління фінансовою безпекою та підвищення стійкості фінансової системи, Україна зможе не лише мінімізувати ризики, пов'язані з євроінтеграцією, але й максимізувати її переваги для розвитку економіки та добробуту людей. Фінансова безпека відображає готовність фінансової системи забезпечити надійне та вчасне фінансове підтримання потреб держави, що є важливою передумовою національної економічної безпеки [9, с. 31].

Варто зазначити, що євроінтеграційні процеси в Україні на шляху до членства в ЄС будуть сприяти лише зміцненню фінансової безпеки України, що проявиться в: посиленні економічних і торговельних відносин між Україною та ЄС; зміцненні співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки; вирішенні питань, пов'язаних з верховенством права

та поваги до прав людини; зміцненні співпраці у сфері політики та безпеки; забезпеченні економічної інтеграції України в ринок ЄС; прискоренні реформ в Україні у сфері фінансової політики та адаптації законодавства України до законодавства ЄС; сприянні створенню умов для конкурентоспроможності українських компаній на європейських і світових ринках та поліпшенню інвестиційного клімату; сприянні боротьбі з корупцією; забезпеченні додаткових фінансових надходжень; сприянні створенню умов, що будуть мотивувати повернення громадян України із-за кордону; зміцненні вагомості України як суб'єкта на міжнародному рівні.

Висновки. Фінансова безпека держави в сучасних умовах є динамічною категорією, яка потребує постійного моніторингу, адаптації до нових загроз та ефективної державної політики. У нестабільних умовах України, що насамперед пов'язані з воєнним станом, а також враховуючи стрімкі зміни в світовій політиці та економіці, важко оцінити, спрогнозувати та попередити всі загрози стійкості фінансовій безпеці держави. Органи державної влади України та ЄС як ключовий партнер України в таких умовах повинні оперативно вживати якісних трансформаційних та інноваційних заходів, що будуть зміцнювати фінансову безпеку держави. Враховуючи курс України на членство в ЄС, потрібно змінювати й адаптувати нормативно-правову базу до права ЄС, що сприяло б швидшому реагуванню системи фінансової безпеки держави на актуальні загрози стійкості фінансовій безпеці, розробляти та впроваджувати дієві практичні заходи, націлені на ліквідацію загроз фінансовій безпеці держави, переймаючи досвід ЄС у сфері забезпечення фінансової безпеки держави. Ці всі заходи повинні відбуватися з дотриманням принципу верховенства права, інших принципів Європейського Союзу й досвіду його членів. Успішна протидія загрозам стійкості фінансової безпеки можлива за умов консолідації та об'єднання України з ЄС. Реформи у фінансовій сфері, економіці, правосудді й державному управлінні є важливими для набуття членства в ЄС. З метою забезпечення фінансової безпеки держави Україні потрібно зосередитися на інтеграції з європейськими установами, що дасть змогу отримати доступ до додаткових фінансових надходжень, до нових ринків, технологій та інвестицій. Отже, успішна й швидка євроінтеграція можлива за умови комплексного підходу до вирішення внутрішніх проблем та активної участі в міжнародних економічних відносинах.

Євроінтеграція є ключовим зовнішньополітичним курсом України, який справляє комплексний вплив на фінансову безпеку держави, поєднуючи модернізаційні можливості із суттєвими викликами. Цей процес впливає на бюджетну, боргову, валютну та банківську складові фінансової системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ситник Н. С., Фінансова безпека держави: загрози та виклики в умовах війни. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2024. № 44. С. 181–189. URL : [https://doi.org/10.31521/modecon.V44\(2024\)-27](https://doi.org/10.31521/modecon.V44(2024)-27)
2. Варналій З. С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації. Київ : Знання України, 2020. 423 с.

3. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27 червня 2014 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
4. Питання проведення планування, моніторингу та оцінки результативності виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони : постанова Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 р. № 447. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447-2017-%D0%BF#Text>
5. Охота Ю., Балдинюк В., Мазурков Р. Вплив глобалізації на економічний розвиток та національну безпеку України в умовах Євроінтеграції. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 67. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-16>
6. Рада ЄС завершила погодження позики на підтримку України в розмірі 90 млрд євро. URL : https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/рада-єс-завершила-погодження-позики-на-підтримку-україни-в-розмірі-90-млрд-євро_uk
7. Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 р. № 475-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-2025-%D1%80#Text>
8. Європейська інтеграція. URL : <https://eu-ua.kmu.gov.ua/integration/>
9. Пеньков М. С. Вплив євроінтеграційних процесів на державне управління сферою фінансової безпеки. *Від теорії до практики в управлінні та врядуванні* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 20 червня 2024 року (до Дня державної служби) / за заг. ред. О. В. Євсюкової, І. С. Гриценка, С. М. Приліпка. Київ : НУБіП, 2024. 150 с.

Дата надходження 17.04.2026

Дата прийняття 01.05.2026

Дата рекомендації 28.05.2026

Дата публікації 30.06.2026